

Motion till riksdagen 2024/25:3274

av **Katarina Luhr m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2024/25:42 Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ny samlad bostadsförsörjningslag som omfattar såväl staten som kommunerna bör ersätta lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt mål för bostadsförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen varje mandatperiod ska ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten ska involveras när kommunen tar fram sin bostadsförsörjningsplan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörd länsstyrelse och berörd region samstämmtigt bör kunna överföra uppgiften till regionen att uppmärksamma kommunerna på behovet av samordning i frågor om bostadsförsörjning och verka för att sådan samordning kommer till stånd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kommun ska vara skyldig att lämna hyresgarantier till barnfamiljer i sådana fall där statligt bidrag kommer att utgå för garantin och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket bör ges i uppdrag att vägleda och ge stöd, utbildning och information till kommunerna om hur hyresgarantierna kan användas och följa hur kommunerna arbetar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka fler grupper som ska omfattas av en kommuns skyldighet att lämna hyresgarantier och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kötid som huvudprincip i bostadskön och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Utmaningarna för bostadsförsörjningen är stora. Förutom den avstannade byggtakten som vi sett de senaste åren är det tydligt att det befintliga utbudet på bostadsmarknaden inte matchar människors bostadsbehov. Inte minst finns det stora utmaningar med långa bostadsköer, trångboddhet, ansträngd boendekonomi, osäkra boendelösningar och hemlöshet. Vissa grupper drabbas extra hårt av en tuff bostadsmarknad såsom barnfamiljer med svag ekonomi eller våldsutsatta som snabbt kan behöva ett nytt boende.

Utredningen Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) tillsattes när Miljöpartiet satt i regering och det är några få av förslagen från denna utredning som regeringen nu till sist väljer att gå vidare med. Miljöpartiet hade dock velat se fler åtgärder på plats och att regeringen hade valt att gå fram med fler av utredningens förslag som en helhet.

Det är positivt att nuvarande kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen ersätts av en handlingsplan för bostadsförsörjningen. Men den för många så självklara kopplingen att bostadsförsörjningen även är en nationell angelägenhet saknas i regeringens proposition. Staten behöver ta sin del av ansvaret för den nationella bostadsförsörjningen och inte skjuta över allt ansvar på kommunerna. Miljöpartiet vill se en ny samlad bostadsförsörjningslag som understryker det gemensamma ansvaret för stat och kommun, underlättar samverkan och skapar förutsättningar för ett åtgärdsinriktat och målfokuserat arbete. Vi anser också att en nationell handlingsplan för bostadsförsörjning behöver tas fram utöver de kommunala handlingsplanerna för att tydliggöra hur stat och kommun ska hjälpas åt med bostadsförsörjningsfrågorna.

Det är efterlängtad och välbehövligt att det införs en reglering som tydliggör att kommunala bostadsförmedlingar får förmedla bostäder som reserverats utifrån olika behov och erbjuda förturer då vissa utsatta grupper kan drabbas oerhört hårt av en osäker bostadssituation. Detta gäller inte minst barnfamiljer eller våldsutsatta. Nuvarande lagreglering av bostadsförmedlingar har visat sig skapa osäkerhet om vilka möjligheter kommunerna har när det gäller förturer i en bostadskö. Vi vill dock att bostadskön fortsatt ska ha kötid som huvudprincip och att huvudparten av bostäderna ska fördelas baserat på kötid. Det är därför viktigt att kommunerna måste hålla sig till vissa i förväg bestämda regler när det gäller vilka fall som behandlas som förturer.

I regeringens promemoria (LI2024/00083) finns även förslag om hyresgarantier till barnfamiljer, som regeringen nu utan vidare motivering valt att inte gå vidare med. Detta är djupt beklagligt. Förslaget, som nu regeringen valt att inte lägga fram, skulle hjälpa fler barnfamiljer som befinner sig i en svår ekonomisk situation att få en egen trygg bostad. Miljöpartiet vill se att hyresgarantier för barnfamiljer kommer på plats snarast. Vi vill samtidigt se att regeringen går vidare med att undersöka möjligheten för att utöka möjligheten för hyresgarantier för andra utsatta grupper som exempelvis våldsutsatta i akut behov av bostad.

Då det för många är svårt att komma in på hyresmarknaden trots betalningsmöjligheter, på grund av att kraven en hyresvärd ställer på sin hyresgäst kan vara mycket höga skulle vi velat se att regeringen även hade tagit vidare förslaget från SOU

2022:14 gällande en reglering av kraven som en hyresvärd får ställa. Miljöpartiet anser att det är angeläget att reglera de krav som hyresvärdar ställer på en ny hyresgäst för tecknande av hyresavtal. Dessa måste vara rimliga sett till den sökta lägenheten.

Gemensamt mål och ansvar mellan aktörer

Miljöpartiet ser behovet av att en ny samlad bostadsförsörjningslag som omfattar såväl stat som kommun ersätter lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Lagen ska understryka det gemensamma ansvaret för stat och kommun, underlätta samverkan och skapa förutsättningar för ett åtgärdsinriktat och målfokuserat arbete. Det behövs även ett gemensamt mål för bostadsförsörjningen för kommun och stat som syftar till att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder och att främja jämlika uppväxtvillkor och motverka boendesegregation och hemlöshet.

Länsstyrelserna har i dag som uppgift att uppmärksamma kommunerna på behovet av samordning i frågor om bostadsförsörjning och verka för att sådan samordning kommer till stånd. Denna uppgift ska enligt propositionen behållas av länsstyrelserna och inte överföras till regionerna. Det finns enligt remissvaren en tudelad bild av detta förslag. Miljöpartiet anser att förslaget i propositionen ska utgöra grunden för en ansvarsfördelning, men att länsstyrelsen lokalt tillsammans med en region i fråga kan välja att överföra detta ansvar till berörd region om båda parter överensstämmer i frågan.

Kommunal och nationell handlingsplan för bostadsförsörjning

Vi ställer oss positiva till att kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning omvandlas till en handlingsplan. Vi anser att det är viktigt att även socialtjänsten ska involveras när kommunen tar fram sin handlingsplan för bostadsförsörjning för att de sociala aspekterna av bostadsförsörjningen ska få en större tyngd redan i denna planering.

Utöver att landets alla kommuner får ett utökat ansvar ska även regeringen ges en motsvarande roll. Miljöpartiet anser att regeringen senast året efter det att ordinarie val till riksdagen har hållits ska ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen. Handlingsplanen ska baseras på kommunernas behov och innehålla en redovisning och bedömning av utvecklingen på bostadsmarknaden och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på denna, en redovisning och bedömning av vidtagna åtgärder inom relevanta politik- och utgiftsområden, en beskrivning av planerade åtgärder för nå målet för bostadsförsörjningen och en beskrivning av Sveriges internationella åtaganden, inte minst inom EU.

Inrätta ett råd för socialt hållbar bostadsförsörjning

Miljöpartiet anser att ett råd för socialt hållbar bostadsförsörjning ska inrättas där regeringen årligen samlar representanter från kommuner, myndigheter och andra verksamma aktörer på bostadsmarknaden. Syftet är att skapa ett forum där bostadsförsörjningen och villkoren för de individer vars bostadsbehov inte tillgodoses på bostadsmarknaden löpande kan diskuteras och behovet av åtgärder utvecklas. Genom forumet synliggörs det gemensamma ansvaret. Vi föreslår även att regeringen efterhör

intresset hos Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) att vid behov göra överenskommelser om bostadsförsörjningen.

Skyldighet att lämna hyresgarantier

Det finns i dag ett system med statligt stöd till hyresgarantier, men det används i mycket låg grad. Det var därför glädjande när regeringen i promemoria (LI2024/00083) aviserade att de skulle gå fram med skärpta förslag för hyresgarantier för just barnfamiljer. Dock väljer regeringen att utan vidare motivering inte gå vidare med denna angelägna fråga. Detta är djupt beklagligt då förslagen skulle kunnat hjälpa många barnfamiljer från en osäker boendesituation till en trygg bostad. Detta är en viktig fråga för Miljöpartiet, inte minst mot bakgrund av att allt fler har fått en ökad ekonomisk press på hushållet i och med ökade kostnader i samhället i stort samtidigt som vi ser en oroväckande trend med ökande vräkningar av barnfamiljer.

Miljöpartiet anser att en kommun ska vara skyldig att lämna hyresgarantier där statligt bidrag kommer att utgå för garantin. Skyldighetsregeln i bostadsförsörjningslagen kopplas till den redan befintliga förordningen (2007:623) om statligt bidrag för kommunala hyresgarantier, vilken föreslås reglera den närmare inriktningen på målgrupperna.

I ett första skede ska målgruppen för kommunens skyldighet att lämna hyresgarantier där statligt bidrag kommer att utgå för garantin vara barnfamiljer i enlighet med förslaget i Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14). Vi ser i likhet med flera remissynpunkter till den utredningen ett behov att utöka detta till fler grupper och det behöver fortsatt utredas. Redan nu ser vi ett tydligt behov av att hyresgarantier behöver kunna omfatta personer som utsätts eller utsatts för våld i nära relationer och är i akut behov av en bostad. Boverket ska även få i uppdrag att vägleda, ge stöd, utbildning och information, till kommunerna i hur hyresgarantierna kan användas och följa hur kommunerna arbetar.

Skäliga krav på hyresgäster

Hyresvärdar har rätten att ställa olika typer av krav på sina hyresgäster för att de ska komma i fråga för en lägenhet. Ofta går kraven att motivera, men ibland är kraven orimligt höga och kan göra det mycket svårt att få tillgång till en bostad. Kraven som hyresvärdar i dag ställer har även en koppling till frågan om hyresgarantier då båda handlar om hyresgästens bedömda betalningsförmåga. Båda dessa frågor behöver därför hanteras samlat.

Ofta leder de högt satta kraven på exempelvis inkomst eller skuldfrihet att den bostadssökande hamnar som andra- eller tredjehandshyresgäst i ett boende med ännu högre kostnader. Vi anser att det behövs en reglering av hyresvärdars krav på en ny hyresgäst. Vi anser också att bidrag ska räknas som inkomst när det gäller att uppnå kraven som en hyresvärd kan ställa på en blivande hyresgäst. De krav som både allmännyttiga som privata hyresvärdar i dag ställer på en ny hyresgäst för tecknande av hyresavtal behöver regleras i lag genom en ny bestämmelse i hyreslagen.

Hyresvärdarnas krav på en ny hyresgäst och villkor för att ingå hyresavtal ska ha ett berättigat syfte och vara lämpliga samt nödvändiga. I dag ställs i många fall långt högre

krav än vad som är rimligt för den sökta lägenheten och detta minskar kraftigt utbudet av lägenheter för många bostadssökande.

Katarina Luhr (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Märta Stenevi (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Linus Lakso (MP)

Emma Nohrén (MP)

Elin Söderberg (MP)